

Monika Kozłowska

Subiektywny przegląd najciekawszych spotkań autorskich w Toruniu w roku 2011

„Książkowo-wydawniczy” rok 2011 przejdzie zapewne do historii jako ten, w którym wprowadzono pięcioprocentową stawkę podatku VAT na książki drukowane. Już dziś można stwierdzić, że spowodowało to szereg zawirowań na rynku księgarskim, a długofalowe konsekwencje tych zmian są w tej chwili trudne do przewidzenia. Z drugiej strony ściśle związana z rynkiem książki promocja czytelnictwa specjalnie nie ucierpiała – czytanie znów stało się modne, o czym przekonywały liczne w minionym roku kampanie społeczne, nowe zjawiska takie jak *bookcrossing* i książkobranie, stale rosnąca liczba bibliotecznych Dyskusyjnych Klubów Książki, kawiarnio-księgarni, blogów recenzentów. Dzięki umożliwiającym szybki przekaz informacji portalom społecznościowym grupy miłośników literatury miały szansę skonsolidować się wokół książkowych inicjatyw, co z pewnością pozytywnie wpłynęło na ich liczbę i różnorodność. Na tym tle spotkania autorskie mogły wydawać się archaicznym sposobem popularyzacji książek i czytelnictwa. Na szczęście w zeszłym roku w Toruniu działo się dużo, było w czym wybierać, a miłośnicy książek mogli poczuć się usatysfakcjonowani.

Spotkania z pisarzami, poetami i kontrowersyjnymi twórcami są stałym elementem życia kulturalnego naszego miasta, pozwalają lokalnemu środowisku na wielopłaszczyznowy kontakt z książką i zaspokajają potrzeby intelektualne różnych grup społecznych. Wbrew obiegowym opiniom głoszącym, że czytelnictwo spada, a ludzie nie zaglądają do książek, odbyło się w zeszłym roku w Toruniu ponad pięćdziesiąt spotkań autorskich, część z nich okazała się sporym sukcesem organizacyjnym i zaskoczyła wysoką frekwencją uczestników. Nie zawiódł program siedemnastego już Toruńskiego Festiwalu Książki zorganizowanego przez Centrum Kultury Dwór Artusa (CKDA) oraz Festiwal „4 Pory Książki”, jeden ze sztandarowych projektów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej (WBP-KK). Okazja do spotkań z pisarzami pojawiła się też w obrębie konwentu Gier i Fantastyki „Copernicon”, którego druga odsłona udowodniła, że rośnie w Toruniu interdyscyplinarny festiwal gotowy konkurować z największymi tego typu imprezami w Polsce. Oprócz imprez cyklicznych przygotowanych przez czołowe instytucje kulturalne miasta pojawiło się sporo jednorazowych spotkań autorskich, zorganizowanych m.in. przez Galerię Sztuki Wozownia, Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu”, Bibliotekę Uniwersytecką i poszczególne wydziały Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Najważniejszym wydarzeniem w Toruniu w minionym roku była wizyta laureatki literackiej Nagrody Nobla Herty Müller, która została uhonorowana Nagrodą Miast Partnerskich Torunia i Getyngi im. Samuela Bogumiła Lindego i przy okazji spotkała się ze swoimi czytelnikami w jednej z sal Ratusza Staromiejskiego.

W roku 2011 sezon promocji czytelnictwa rozpoczął się już 27 stycznia spotkaniem z historykiem i krytykiem sztuki Andą Rottenberg, wieloletnią dyrektorką

Narodowej Galerii Sztuki „Zachęta” w Warszawie¹. Trzy tygodnie później, 17 lutego, czytelnicy mieli okazję spotkać się z Tadeuszem Słobodziankiem, dramaturgiem i krytykiem teatralnym, laureatem Nagrody Literackiej Nike w 2010 r. za dramat *Nasza klasa. Historia w XVI lekcjach* (2009)². Bardzo cieszy, że organizująca oba spotkania Książnica Kopernikańska zdecydowała się zaprosić twórców, którzy – oprócz działalności literackiej i sukcesów na tym polu w postaci wielu nagród i wyróżnień – reprezentują także dziedziny pokrewne (Rottenberg sztukę, Słobodzianek teatr), często zaniedbywane w mediach i znajdujące się niejako poza oficjalnym informacyjnym obiegiem. Spotkania takie są często jedyną okazją poznania najnowszych trendów i zjawisk występujących w tych obszarach kultury. Oba wieczory autorskie odbyły się w Filii nr 1 przy ulicy Jęczmiennej 23.

W odróżnieniu od poprzedniego roku, gdy większość spotkań przypadła na jesień i zimę, tym razem zadbano, by również wiosna była atrakcyjna dla czytelników. Wiosną odbyły się dwa niezwykle ciekawe i inspirujące spotkania: 10 maja w ramach obchodów Tygodnia Bibliotek w Bibliotece Uniwersytetu Mikołaja Kopernika ze swoimi czytelnikami spotkała się Agata Tuszyńska, pisarka, poetka i reportażystka, a 17 maja, dzień przed oficjalną premierą swojej książki *Gaumardżos. Opowieści z Gruzji* (2011), Toruń odwiedzili Anna Dziewit-Meller i Marcin Meller. Dzięki doskonałej organizacji obie imprezy były czystą przyjemnością dla uczestników.

Spotkanie z Agatą Tuszyńską, zorganizowane przez pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, było poświęcone jej ostatniej książce *Oskarżona: Wiera Gran* (2010), opisującej tragiczne losy utalentowanej pieśniarki żydowskiego pochodzenia, podejrzanej o kolaborację z Niemcami w czasie wojny. Tuszyńska poznała Gran kilka lat przed jej śmiercią w 2007 r., a przeprowadzone w trakcie kilkunastu spotkań wywiady stały się podstawą do napisania tej przejmującej książki. Autorka zajmująco opowiadała o pracy nad reportażem, tłumaczyła, dlaczego zdecydowała się poświęcić wiele lat, by przywrócić cześć swojej bohaterce oraz wyczerpująco omówiła kolejne etapy jej życia (na wyraźne życzenie prowadzącego spotkanie Mirosława Supruniuka i wbrew prośbom tej części audytorium, która lekturę książki miała jeszcze przed sobą). Atrakcjami, które przesądziły o wyjątkowości imprezy, były projekcja kilkunastu minut polskiego filmu fabularnego z 1939 r. pt. *Bezdomni*, w którym Wiera Gran zagrała jedną z głównych ról, oraz loteria, z której dochód przeznaczono na konserwację pamiątek po pieśniarce znajdujących się w zbiorach Biblioteki (można było je obejrzeć na specjalnie przygotowanej na tę okazję wystawie). Nagrody, przekazane przez Agatę Tuszyńską z jej prywatnych zbiorów, były bardzo atrakcyjne – oryginalne plakaty artystki z występów paryskich, zdjęcia, płyty z nagraniami i trudno dostępna w tej chwili autobiografia *Sztafeta oszczerców* napisana przez Gran w 1980 r. Dodatkowy ukłon należy się organizatorom za umieszczenie wdzięcznych słuchaczy w przestronnym audytorium z wygodnymi krzesłami (co nie jest bez znaczenia w trakcie ponadwgodzinnego spotkania) i klimatyzacją – dzięki temu impreza była udana i do dziś jest wspominana wyłącznie z przyjemnością.

Ogromne zainteresowanie towarzyszyło spotkaniu, które odbyło się 17 maja w Sali Wielkiej Dworu Artusa. Miejsc siedzących zabrakło jeszcze przed pojawieniem się Anny Dziewit-Meller i Marcina Mellera, a ciekawi najnowszej książki małżeństwa dziennikarzy szczelnie wypełnili jedną z największych sal audytoryjnych

¹ Więcej informacji o spotkaniu z Andą Rottenberg: K. Konieczna, *Spotkanie autorskie z Andą Rottenberg promujące książkę „Proszę bardzo”*, Folia Toruniensia, t. 11: 2011, s. 171.

² Więcej na temat obu spotkań zob. tekst K. Koniecznej *Przegląd wybranych spotkań autorskich zorganizowanych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską w 2011 roku*.

w mieście. Mimo że zbiór reportaży *Gaumardżos. Opowieści z Gruzji* swoją oficjalną premierę miał następnego dnia, organizatorzy stanęli na wysokości zadania, umożliwiając chętnym wcześniejszy zakup książki. Ci, którzy nie kupili jej przed rozpoczęciem spotkania, chcąc się najpierw przekonać czy warto, musieli dyskretnie wymknąć się w trakcie prelekcji, istniała bowiem obawa, że stracą szansę na przedpremierowe jej nabycie i autografy autorów. Już od pierwszych minut było bowiem wiadomo, że Gruzja, jej kultura i mieszkańcy, są wielką pasją Mellerów. Zgromadzeni na spotkaniu amatorzy dobrej książki usłyszeli mnóstwo zabawnych anegdot z podróży, poznali niektóre gruzińskie zwyczaje (zabawa w dobrym towarzystwie, wielogodzinne biesiady i wnoszenie kwiecistych toastów), dowiedzieli się, że Gruzini reprezentują dość luźne podejście do punktualności i są najbardziej gościnnym narodem na świecie. Entuzjazm autorów udzielił się słuchaczom, którzy zadawali pytania o najwygodniejszy sposób podróży po Gruzji, stosunek autochtonów do turystów z Polski, a podróżnicze apetyty dodatkowo rozbudził pokaz prywatnych zdjęć Mellerów z wielokrotnych wypraw do Gruzji.

Również w maju rozpoczął się jeden z największych projektów promujących czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży – koordynowany przez Książnicę Kopernikańską festiwal „Literatura na Kółkach”. Piąta, jubileuszowa edycja imprezy, podobnie jak cztery poprzednie, miała na celu zainteresowanie dzieci w wieku od 6 do 14 lat polską literaturą współczesną, wyrobienie wśród najmłodszych nawyku czytania i korzystania z bibliotek publicznych oraz stworzenie im możliwości uczestnictwa w wydarzeniu literackim. W trakcie przeprowadzonych w Filiach Książnicy osiemnastu spotkań z trzynastoma różnymi autorami udział w imprezach wzięło ponad dziewięćset młodych czytelników z Torunia. Dla wielu dzieci była to jedyna okazja by wzbogacić domowy księgozbiór lub zainicjować jego powstanie książką z autografem autora.

Ubiegłoroczny program festiwalu był atrakcyjny i różnorodny, lubiani przez najmłodszych czytelników autorzy wystąpili na urozmaiconych, dobrze przygotowanych spotkaniach autorskich, wzbogaconych o warsztaty plastyczne, gry i zagadki. Obok znanych twórców, którzy uczestniczyli już w poprzednich edycjach projektu, m.in. Michała Rusinka, Pawła Beręsewicza, Barbary Gawryluk, Agnieszki Frączek, Joanny Olech oraz niezawodnej Wandy Chotomskiej, tym razem Książnica gościła również Marcina Pałasza, autora popularnego cyklu *Opowieści z Krainy Potworów* (spotkał się z czytelnikami 12 maja w Filii nr 5), poetkę i pisarkę Natalię Usenko, autorkę kilkudziesięciu książek dla dzieci, m.in. *Kopniętego królestwa* (2011), *Bajek o smokach i rycerzach* (2001) i *Niesmacznika* (2007) – kulinarnego przewodnika po zniechęcających potrawach niejadków (gościła 27 czerwca w Filiach nr 8 i 10), oraz Rafała Witka, autora powieści *Julka Kulka, Fioletka i ja* (2010), wierszy i słuchowisk radiowych dla dzieci i młodzieży (spotkanie odbyło się 6 maja w Filii nr 4). Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z Małgorzatą Strzałkowską, autorką ponad stu książek, których część znalazła się na Liście Skarbów Muzeum Książki Dziecięcej. Pisarka opowiadała licznie zgromadzonej w Filii nr 7 publiczności o sobie i swojej twórczości, tłumaczyła skąd się biorą rymy, odpowiadała na pytania najmłodszych czytelników (m.in. kto może zostać bohaterem książki), czytała fragmenty swoich utworów. Niekwestionowaną gwiazdą piątej edycji „Literatury na Kółkach” był Grzegorz Kasdepke, autor wielu bajek, baśni i opowiadań, twórca cyklu o detektywie Pozytywce. Spotkanie z nim odbyło się 31 maja w Filii nr 14 przy ulicy Łyskowskiego 29/35. Główne założenia i cele organizatorów zostały z pewnością osiągnięte, a marka projektu – ugruntowana. Należy mieć nadzieję, że te i kolejne spotkania autorskie przyczynią się do rozwoju kultury czytelniczej wśród najmłodszych i przyciągną rzesze potencjalnych moli książkowych.

Zgodnie z niechlubną polską tradycją w okresie letnio-wakacyjnym wszelkie przejawy promocji książek zamarły, a rynek ogarnął sezon ogórkowy. Pierwsze poruszenie nastąpiło wraz z końcem lata, by na początku jesieni osiągnąć apogeum w postaci trzech największych festiwali, odbywających się jednocześnie – WBP-KK już pod koniec września wystartowała z projektem 4 Pory Książki, w połowie października spotkaniem z Andrzejem Sapkowskim zainaugurowano Festiwal Gier i Fantastyki „Copernicon 2011”, a Dwór Artusa, po szesnastu latach obchodzenia święta książki w grudniu, podjął decyzję o przeniesieniu Toruńskiego Festiwalu Książki również na październik, wprowadzając popłoch wśród miłośników słowa pisanego, którzy w panice próbowali zgrać terminy wszystkich interesujących wieczorów autorskich – niestety nie zawsze było to możliwe. Ot, klęska urodzaju.

Ubiegłoroczny Festiwal 4 Pory Książki tradycyjnie już został podzielony na kilka bloków tematycznych. Tym razem autorzy spotkali się z czytelnikami w ramach Pory Prozy, Pory Feminizmu, Pory Wspomnień i Pory PopLit, zwanej także Festiwalem Literatury Popularnej, rokrocznie gromadzącym największe rzesze czytelników i uczestników, głównie dzięki interesującym gościom – przedstawicielom innych dziedzin kultury, którzy w ramach swojej bogatej działalności publicznej wydali wspomnienia, biografie lub kompilacje własnej twórczości. Nie inaczej było i tym razem. Festiwal zainaugurowało spotkanie z Janem Nowickim, które odbyło się 26 września w dużej sali budynku głównego Książnicy Kopernikańskiej. Aktor promował w Toruniu swój literacki portret *Jan Nowicki: Droga do domu* (2009) pióra Rafała Wojasińskiego, bawił publiczność anegdotami ze swojego życia, przytaczał zabawne historie związane z pracą zawodową, wracał wspomnieniami do dzieciństwa spędzonego w Kowalu niedaleko Włocławka. Kolejnego dnia chętni mogli się spotkać z Jackiem Fedorowiczem, satyrykiem, dziennikarzem, współautorem wielu audycji radiowych i telewizyjnych, który przy okazji propagowania swojej najnowszej książki *Ja jako wykopalisko* (2011) podzielił się ze słuchaczami ciekawymi dykteryjkami, prezentując znakomite poczucie humoru i imponując doskonałą pamięcią. Gospodarzem obu wieczorów autorskich był toruński dziennikarz Jarosław Jaworski.

Kolejna odsłona festiwalu, poświęcona literaturze zaangażowanej, rozpoczęta została 10 października spotkaniem z Kingą Dunin, publicystką i pisarką, autorką publikowanych do czerwca 2011 r. felietonów w „Wysokich Obcasach” (dodatku do sobotniego wydania „Gazety Wyborczej”). Wieczór autorski, luźno związany z promocją najnowszej książki Dunin pt. *Kochaj i rób* (wydawca, mimo wcześniejszych deklaracji, nie zdążył z wydaniem tytułu i uczestnicy spotkania musieli zadowolić się zapewnieniami, że jest na co czekać), prowadził pisarz i prozaik Ignacy Karłowicz, co zapewniło wysoki poziom dyskusji. Zebrani mieli okazję posłuchać rozmowy osób doskonale orientujących się w najnowszych zjawiskach w kulturze, nadszających za głównym nurtem rozwoju, ale też swobodnie poruszających się po antymainstreamowych płaszczyznach zjawisk społecznych. Dunin sporo miejsca w swoich wypowiedziach poświęciła środowisku „Krytyki Politycznej”, z którym jest związana, i odpowiadała na liczne pytania czytelników (m.in. o socjologię medycyny i etykę seksualną), ośmielonych spokojną i wyważoną prezentacją jej własnych poglądów. W kolejnym dniu festiwalu zainteresowani spotkali się z Magdaleną Środą, filozofką, publicystką i działaczką społeczną, która od lat zajmuje się szeroko rozumianą problematyką kobiecą. Nic więc dziwnego, że licznie zgromadzona widownia zdominowana została przez panie, które z przyjemnością wysłuchały najświeższych komentarzy bohaterki wieczoru, dotyczących przeprowadzonych dwa dni wcześniej wyborów parlamentarnych, parytetów i sytuacji kobiet w sejmie. Prowadzący spotkanie toruński dziennikarz TVN 24 Tomasz Pasiut pytał m.in. o rolę

polskich kobiet w przestrzeni medialnej, polskie środowisko feministyczne oraz przeprowadzony i opracowany przez Aleksandrę Pawlicką wywiad-rzekę *Ta straszna Środa?* (2011). Spotkanie udało się znakomicie i udowodniło, że dobrze przygotowana impreza jest satysfakcjonująca zarówno dla autora, jak i czytelników.

Trzy tygodnie po zakończeniu Pory Feminizmu nadeszła kolej na trzecią część festiwalu, tym razem poświęconą prozie. Ze swoimi czytelnikami spotkali się Sylwia Chutnik (24 października) i Tomasz Piątek (25 października) – niestety jeden z wieczorów autorskich kolidował ze spotkaniem z wybitnym polskim prozaikiem Wiesławem Myśliwskim, co z pewnością niekorzystnie wpłynęło na liczbę słuchaczy. Natomiast ostatni z proponowanych przez organizatora bloków tematycznych – Pora Wspomnień – okazał się miłą, sentymentalną podróżą, w którą zabrał czytelników znany toruńskiej publiczności z poprzedniej edycji Pory PopLit Dariusz Michalski oraz współpracująca na co dzień ze stacją TVN dziennikarka Beata Tadła, autorka książek *Pokolenie '89, czyli Dzieci PRL-u w wolnej Polsce* (2009) i *Niedziela bez Teleranka* (2011). Spotkanie, współorganizowane przez toruńską Wyższą Szkołę Bankową, odbyło się 7 listopada i zgromadziło liczne zastępy studentów dziennikarstwa i kierunków pokrewnych. Słuchacze się nie zawiedli – obok promocji książek, będących zbiorem kilkudziesięciu rozmów z ludźmi, którzy w dorosłość weszli po 1989 r., a są znani z różnych sektorów kultury i rozrywki, dziennikarka sporo miejsca poświęciła wspomnieniom o początkach wolnych mediów w latach dziewięćdziesiątych oraz własnym spostrzeżeniom dotyczącym obecnej roli dziennikarstwa i rynku usług informacyjnych. Było też bardziej przyziemnie: można było poznać kilka ciekawostek technicznych, posłuchać o tremie przed występami na żywo i słynnych wpadkach na wizji (również bohaterki wieczoru). Tadła wielokrotnie podkreślała, że jej zawód wymaga wielostronnego przygotowania i pełni poważną funkcję społeczną, często jednak operowała ogólnikami ocierającymi się o frazesy i w imię lojalności wobec pracodawcy niestrudzenie odpierała zarzuty wysuwane pod adresem rodzimej stacji. Unikała też odpowiedzi na bezpośrednie pytania słuchaczy, np. o sympatie polityczne. Mimo że amatorzy plotek i zakulisowych newsów czuli się zawiedzeni, publiczność zgromadzona na wieczorze autorskim nie mogła odmówić dziennikarce uroku osobistego i umiejętności zjednywania sobie audytorium. Spotkanie trwało ponad dwie godziny, a jego gospodarzem był należący do „pokolenia '89” Jarosław Jaworski.

Festiwal 4 Pory Książki zakończył się 8 listopada, w jego ramach zorganizowano osiem spotkań autorskich z twórcami reprezentującymi rozmaite style, gatunki i estetyki literackie. Łącznie wzięło w nim udział około sześciuset osób – ta wysoka frekwencja dowodzi, że Festiwal stał się częścią kulturalnego pejzażu naszego miasta i marką rozpoznawalną przez bywalców tego typu imprez.

W dniach od 14 do 16 października odbywał się w Toruniu – już po raz drugi w tak atrakcyjnej i bogatej formie – Festiwal Gier i Fantastyki „Copernicon 2011”, który zgromadził w naszym mieście czołowych twórców polskiej literatury fantastycznej oraz ogromną rzeszę miłośników fantasy i science-fiction. Oprócz bogatej oferty spotkań autorskich i prelekcji przygotowanych przez pisarzy, uczestnikom proponowano udział w imprezach promujących fabularne gry terenowe, komputerowe, planszowe i karciane, a organizatorzy zadbali o dodatkowe atrakcje w postaci przedpremierowej sprzedaży książek (m. in. *Grillbar Galaktyka* Mai Lidii Kossakowskiej) oraz gali wręczenia nagrody literackiej Nautilus, która jest ukoronowaniem corocznego plebiscytu czytelników na najlepszy polski fantastyczny utwór literacki wydany w danym roku. Zwycięzcą w obu kategoriach – na opowiadanie i powieść – został Andrzej Pilipiuk, autor kilkudziesięciu powieści fantasy, w tym cyklów *Kroniki Jakuba Wędrowycza*, *Oko jelenia*, *Kuzyunki* i *Norweski dziennik*.

Jednak największym wydarzeniem festiwalu było spotkanie autorskie z Andrzejem Sapkowskim, czołowym pisarzem fantasy w Polsce oraz twórcą kultowej sagi o Wiedźminie. Gospodarzem imprezy był Tomasz Fenske, dziennikarz bydgoskiego oddziału Radia RMF FM, prywatnie miłośnik literatury science-fiction, a współorganizatorem WBP-KK, w której budynku zgromadziło się imponujące grono miłośników autora. Nie dla wszystkich zainteresowanych starczyło miejsc (również stojących) i spora grupa czytelników była zmuszona czekać w holu biblioteki, licząc na zdobycie autografu po zakończeniu oficjalnej części spotkania. Już pierwsze minuty wieczoru pokazały, że Sapkowski, zwany w kręgach fanów „AS-em”, jest wręcz stworzony do tego typu imprez – zaprezentował specyficzne, trochę rubaszne poczucie humoru, zarzucił słuchaczy anegdotami i opowieściami o środowisku pisarzy z kręgu fantastyki, konwentach, na które regularnie jeździ, nieudanych ekranizacjach swojej twórczości i udanej grze komputerowej, osadzonej w świecie jego autorstwa. Pisarz poczuł się na tyle pewnie, że na pytanie o krytykę swojej twórczości bez pardonu wyznał zdumionym słuchaczom, że nie przyjmuje jej do wiadomości, a opinie czytelników niewiele go obchodzą. To dość kontrowersyjne wyznanie zostało przyjęte chłodno. Natomiast czystą złośliwością, która na pewno nie zostanie tak szybko zapomniana przez uczestników wieczoru, była z rozmysłem wygłoszona uwaga, zdradzająca istotny fragment fabuły długo oczekiwanej i wówczas niedostępnej jeszcze w języku polskim piątej części cyklu *Pieśń Lodu i Ognia* autorstwa George’a R. R. Martina, rozchwytywanego i kultowego obecnie pisarza fantasy. Może głośna i uzasadniona manifestacja niezadowolenia publiczności powstrzyma w przyszłości Andrzeja Sapkowskiego przed takim mało eleganckim okazywaniem przejawów zazdrości.

Pozostałe spotkania autorskie odbyły się w murach II Liceum Ogólnokształcącego im. Królowej Jadwigi przy ulicy Kosynierów Kościuszkowskich 6, a ze swoimi czytelnikami spotkali się m.in. Anna Brzezińska, Jakub Ćwiek, Rafał Dębski, Jacek L. Komuda, Robert M. Wegner, Marek S. Huberath i Katarzyna Berenika Mischczuk. Uczestnicy festiwalu podkreślali wysoki poziom organizacyjny całego przedsięwzięcia i ambicje organizatorów, widoczna jest wola rozwijania konwentu i zapewnienia mu solidnego miejsca wśród polskich imprez tego typu (w kularach można było usłyszeć nazwisko Neila Gaimana jako gościa „Coperniconu 2012” – czas pokaże, czy uda się zrealizować to ambitne zamierzenie). Niewielkie zastrzeżenia można mieć jedynie do promocji, ale taka już pewnie uroda tego typu imprez tematycznych – organizatorzy wychodzą z założenia, że fani fantastyki poinformują się wzajemnie na forach hobbyistycznych i nie czują przymusu upowszechnienia festiwalu wśród mieszkańców Torunia i okolic. Należy mieć nadzieję, że rozpoczęta w ubiegłym roku współpraca z Książnicą Kopernikańską pozwoli w pełni wykorzystać potencjał festiwalu, gromadzącego w jednym miejscu najpopularniejszych pisarzy polskiego science-fiction i fantasy, i uczyni z bloku autorskiego jedno z najciekawszych wydarzeń kulturalnych naszego miasta.

Dwór Artusa należy do czołowych, obok WBP-KK, toruńskich instytucji organizujących spotkania z autorami. Oprócz jednorazowych imprez promujących czytelnictwo jest współgospodarzem (wraz z Urzędem Miasta Torunia) największego miejskiego wydarzenia popularyzującego literatów – Toruńskiego Festiwalu Książki, którego siedemnasta edycja trwała od 15 do 24 października. Organizatorzy zadbali o różnorodność programową, więc obok wystaw i warsztatów plastyczno-literackich odbył się także koncert z muzyką do wierszy znanych polskich poetów oraz happening uliczny dedykowany Sławomirowi Mroźkowi. Jak co roku atrakcyjnym dopełnieniem przedsięwzięcia były spotkania autorskie, na które zaproszono prozaików, reportażystów i poetę, zadbano tym samym o wszystkie grupy odbiorców słowa pisanego.

Jako pierwsze odbyło się spotkanie z Jackiem Hugo-Baderem, popularnym reportażyście i jednym z najlepszych autorów prozy podróżniczej, wielokrotnie nagradzanym za swoją twórczość i nominowanym do najbardziej prestiżowych nagród literackich w Polsce (m.in. Nagrody Nike w 2003 r. za reportaż *W rajskiej dolinie wśród zielska* i Nagrody Literackiej Gdynia w 2010 r. za *Białą gorączkę*). Wieczór autorski odbył się 17 października w Sali Wielkiej Dworu Artusa i zgromadził ogromną widownię, która i tym razem się nie zawiodła. Było ciekawie i efektywnie, autor okazał się interesującym człowiekiem z pasją, o której opowiadał przez prawie dwie godziny nie wywołując znużenia słuchaczy (Bader do tego stopnia zdominował uwagę i mikrofon, że prowadzący spotkanie redaktor Radosław Rzeszotek okazał się statystą, wtrącającym jedynie od czasu do czasu swoje spostrzeżenia). Opowieści krążyły głównie wokół ostatniej wyprawy dziennikarza na Kołymę, bohaterów reportażu spotkanych po drodze, sposobów pozyskiwania funduszy na kolejne wyjazdy i trudności, które zwykle spotyka się w podróży po Rosji. Autor mówił również o najnowszej książce, która w chwili spotkania znajdowała się w końcowej fazie opracowania, i radził się publiczności w kwestiach wyboru odpowiednio intrygującego tytułu. Po części oficjalnej wieczoru wszyscy chętni mogli otrzymać pamiątkowy autograf i chwilę pogawędzić z autorem – sprzyjał temu jego urok osobisty i łatwość nawiązywania nieskrępowanej relacji z rozmówcami.

Kolejny wieczór autorski odbył się 20 października, tym razem w nastrojowej kafeterii „Struna Światła”, a jego bohaterką była Małgorzata Szejnert, dziennikarka i pisarka, wieloletnia kierowniczka działu reportażu w „Gazecie Wyborczej”, która wychowała kilka pokoleń polskich reportażyście. Spotkanie było w całości poświęcone jej najnowszej książce *Dom zółwia: Zanzibar* (2011), a autorka tłumaczyła m.in., skąd u niej takie zainteresowanie trudnymi i mało znanymi zagadnieniami, czym kieruje się przy wyborze tematów książek, jak zbiera materiały i radzi sobie z obfitością faktów i gęszczem informacji. Towarzyszyło jej skupienie i żywe zainteresowanie, tym większy szok zafundował słuchaczom gospodarz wieczoru dr Rafał Moczko, który postanowił zakończyć spotkanie po 25 minutach od rozpoczęcia (zapewne po wyczerpaniu przygotowanych przez siebie pytań), uprawiając w skrajną konsternację autorkę i publiczność. Na szczęście jego brak taktu szybko naprawili zgromadzeni w sali uczestnicy, zadając Małgorzacie Szejnert kilka pytań i przedłużając wieczór autorski do przyzwoitej godziny.

Kulminacją ubiegłorocznej edycji Toruńskiego Festiwalu Książki było bez wątpienia wręczenie 23 października Nagrody Miast Partnerskich Torunia i Getyngi im. s. B. Lindego znamienitym laureatom – wybitnej niemieckiej pisarce Hercie Müller i dwukrotnemu zdobywcy Nagrody Literackiej Nike Wiesławowi Myśliwskiemu. Tuż przed uroczystością odbyło się krótkie, dostępne dla wszystkich spotkanie z Laureatką Literackiej Nagrody Nobla z 2009 r., co było wydarzeniem lokalnym bez precedensu. Impreza rozpoczęła się o godzinie 10.30 krótką prezentacją sylwetki pisarki, następnie Herta Müller czytała po niemiecku fragment swojej powieści, aby publiczność mogła się osłuchać z literacką odmianą języka (na ekranie za jej plecami wyświetlał się ten sam tekst przetłumaczony na język polski). Tuż przed godziną 12.00 organizatorzy porwali autorkę na oficjalną galę wręczenia nagród, więc na pytania z sali zostało niewiele czasu, a na otrzymanie wymarzonego autografu nie przewidziano go wcale – udało się to zaledwie jednemu szczęśliwcowi, siedzącemu w pierwszym rzędzie. Cieszy, że Toruń, w którym nie odbywają się targi książki ani żadna międzynarodowa impreza promująca czytelnictwo, gościł tak świetną pisarkę, jednak nie można się oprzeć wrażeniu, że spotkanie było niedoinwestowane pod względem promocyjnym i organizacyjnym, głównie przez kiepskie warunki lokalowe – sala w Ratuszu Staromiejskim była mała i ciasna,

a miejsc zabrakło już na kilkadziesiąt minut przed rozpoczęciem spotkania. Z jednej strony szkoda, że Toruń nie wykorzystał tak świetnej szansy na promocję i wizyty tej nie przekuł w promujący miasto sukces, z drugiej – może lepiej, że Herta Müller nie zgromadziła na spotkaniu takich tłumów, na jakie zasługuje jej nazwisko i twórczość – słuchacze i tak nie zmieściliby się w sali, o zajęciu miejsc siedzących nie wspominając.

Spotkanie z drugim laureatem toruńsko-getyńskiej nagrody odbyło się 24 października w Dworze Artusa i było uroczystym zakończeniem ubiegłorocznej edycji Toruńskiego Festiwalu Książki. Wybitny prozaik Wiesław Myśliwski, autor cenionych powieści, z których najpopularniejsze to *Nagi sad* (1967), *Kamień na kamieniu* (1984) i *Widnokraj* (1996), opowiadał słuchaczom o początkach swojej pracy w wydawnictwie, prestiżu nagród literackich (komplementował m.in. nagrodzoną trzy tygodnie wcześniej Literacką Nagrodą Nike powieść *Pióropusz* (2010) Mariana Pilota) i osobistym stosunku do własnych osiągnięć. Tłumaczył, dlaczego wydaje średnio jedną książkę na dziesięć lat i tworzy we własnym, nieśpiesznym tempie, a przy okazji zdradził kilka szczegółów dotyczących przedsięwzięcia, nad którym aktualnie pracuje. Wiele miejsca w dyskusji poświęcił *Traktatowi o łuskaniu fasoli* (2006), ku zadowoleniu słuchaczy, którzy w przeważającej części również pytali o tę powieść. Uczestnicy wieczoru autorskiego dowiedzieli się także, jak wygląda przeciętny dzień pisarza i czy w dobie laptopów Wiesław Myśliwski nadal pisze swoje powieści ołówkiem o stopniu twardości 3H – odpowiedź brzmiała „tak”.

Od kilku lat CKDA organizuje dla mieszkańców naszego miasta Międzynarodowy Festiwal Gwiazd Forte Piano, którego głównym celem jest prezentacja gwiazd muzyki klasycznej, artystów teatru i filmu oraz wybitnych postaci kultury i sztuki. Godną przedstawicielką literatów była w zeszłym roku Manuela Gretkowska, która spotkała się z czytelnikami 13 listopada w Dworze Artusa. Kontrowersyjna pisarka, autorka takich powieści jak *Tarot paryski* (1993), *Polka* (2001), *Europejka* (2004) i *Obywatelka* (2008), promowała w Toruniu swoją najnowszą powieść *Trans* (2011) oraz opowiadała, co sądzi o krytyce swojej twórczości i jak to jest być w Polsce pisarką skandalizującą. Prowadząca spotkanie redaktor Karina Obara pytała Gretkowską o dalsze losy założonej przez nią Partii Kobiet. Zapytana o powody wycofania się z polityki, pisarka odpowiedziała: „Nasz system demokratyczny, partyjny, jest bardzo dziwny. Proszę zobaczyć, jak trudno jest dziś wejść jakiegóż nowej partii politycznej na scenę. By frakcja mogła kandydować do parlamentu, musi zebrać aż 100 tysięcy podpisów, a przy braku odpowiednich środków jest to wręcz niemożliwe. Palikot to inna sprawa, on jest milionerem, miał fundusze i polityczne zaplecze, by z tak imponującym wynikiem zadebiutować w sejmie. Mniejsze partie, typu Zieloni czy Partia Kobiet, musiały najpierw działać jako stowarzyszenia i inne organizacje, bo inaczej nie miałyby szans, by w ogóle zaistnieć”. Wachlarz poruszanych na spotkaniu tematów był bardzo szeroki, oprócz pisarstwa i polityki obie panie rozmawiały o inspirujących lekturach, rodzinie, macierzyństwie, feng-shui, życiu z dala od miejskiego zgiełku. Nie zabrakło też gorzkich spostrzeżeń na temat problemów społecznych – Gretkowska przefiltrowała polskie realia przez pryzmat wieloletniego pobytu w Szwecji i wnioski, które przedstawiła na spotkaniu nie brzmiały optymistycznie. Wieczór natomiast udał się znakomicie, zagrały wszystkie niezbędne ku temu czynniki – otwarta, bezpośrednia bohaterka wieczoru, kompetentna i przygotowana do swojej roli prowadząca oraz publiczność, wyjątkowo tego wieczoru aktywna i czynnie uczestnicząca w dialogu.

Ciesz się, że w dobie straszenia kryzysem, gdy dotacje na projekty kulturalne są ograniczane bądź zupełnie likwidowane, instytucje walczą o możliwość organizacji spotkań autorskich, zapewniając książkom należną promocję. Podobnie jak w po-

przednich latach, również w 2011 r. odbyło się w Toruniu ponad pięćdziesiąt spotkań autorskich, a frekwencja uczestników oraz zainteresowanie pisarzy, poetów i twórców pokazały, że jest to inicjatywa potrzebna obu stronom. Obiegowa opinia głosi, że gdy ceny rosną sprzedaż spada, na szczęście nie przekłada się to na ogólne zainteresowanie książką. Najlepszym tego przykładem jest życie kulturalne naszego miasta – w minionym roku w Toruniu kto czytać lubi, ten się nie nudził.

Kalendarium ważniejszych spotkań autorskich w Toruniu w 2011 roku

- 27 stycznia 2011: spotkanie z **Andą Rottenberg** promujące książkę *Proszę bardzo*, Filia nr 1 Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej (WBP-KK);
- 27 stycznia 2011: spotkanie ze **Sławomirem Drelichem** promujące książkę *Populistów ethos zmanipulowany*, Centrum Sztuki Współczesnej;
- 11 lutego 2011: spotkanie z **Rafałem Skoniecznym** promujące tomik poezji *Dziki strony* w ramach projektu Wolny Rynek Poetycki, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 17 lutego 2011: spotkanie autorskie z **Tadeuszem Słobodziankiem** promujące książkę *Nasza klasa*, Filia nr 1 WBP-KK;
- 10 marca 2011: spotkanie autorskie z prof. **Julianem Eugeniuszem Kulskim** promujące książkę *Dziedzictwo Orła Białego*, Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika;
- 17 marca 2011: spotkanie z **Jarosławem Kretem** promujące książkę *Moje Indie. Przygoda nie pyta o adres*, WBP-KK;
- 22 marca 2011: spotkanie z prof. **Piotrem Piotrowskim** promujące książkę *Agorafilia. Sztuka i demokracja w postkomunistycznej Europie*, Galeria Sztuki Wozownia;
- 7 kwietnia 2011: spotkanie autorskie z **Małgorzatą Gutowską-Adamczyk**, Filia nr 1 Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej;
- 5 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Natalią Usenko** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 12 WBP-KK;
- 6 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Rafałem Witkiem** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 4 WBP-KK;
- 9 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Andrzejem M. Grabowskim** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 6 WBP-KK;
- 10 maja 2011: spotkanie z **Agatą Tuszyńską** promujące książkę *Oskarżona: Wiera Gran* w ramach Tygodnia Bibliotek, Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika;
- 12 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Marcinem Pałaszem** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 5 WBP-KK;
- 14 maja 2011: spotkanie z **Martą Konarzewską i Piotrem Pacewiczem** promujące książkę *Zakazane miłości. Seksualność i inne tabu*, klubokawiarnia Kontrapunkt;
- 16 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Agnieszka Frączek** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 2 WBP-KK;
- 17 maja 2011: spotkanie z **Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem** promujące książkę *Gaumardżos! Opowieści z Gruzji*, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 19 maja 2011: spotkanie autorskie z **Ignacym Karpowiczem** promujące książkę *Balladyny i romanse*, Filia nr 1 WBP-KK;

- 20 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Barbarą Gawryluk** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 9 WBP-KK;
- 23 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Michałem Rusinkiem** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 1 WBP-KK;
- 31 maja 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Grzegorzem Kasdepke** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 14 WBP-KK;
- 31 maja 2011: spotkanie autorskie z **Markiem Krajewskim** promujące książkę *Liczby Charona*, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 6 czerwca 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Marcinem Brykczyńskim** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 11 WBP-KK;
- 10 czerwca 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Małgorzatą Strzałkowską** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 7 WBP-KK;
- 13 czerwca 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Pawłem Beręsewiczem** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filia nr 8 WBP-KK;
- 16 czerwca 2011: spotkanie z **Rafałem A. Ziemkiewiczem** promujące książkę *Zgred*, Filia nr 1 WBP-KK;
- 18 czerwca 2011: spotkanie autorskie dla dzieci i młodzieży z **Wandą Chotomską** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska;
- 27 czerwca 2011: spotkania autorskie dla dzieci i młodzieży z **Natalią Usenko** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filie nr 8 i 10 WBP-KK;
- 28 czerwca 2011: spotkania autorskie dla dzieci i młodzieży z **Agnieszka Frączek** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filie nr 4 i 7 WBP-KK;
- 29 czerwca 2011: spotkania autorskie dla dzieci i młodzieży z **Joanną Olech** w ramach projektu Literatura na Kółkach, Filie nr 12 i 16 WBP-KK;
- 1 lipca 2011: spotkanie z **Dariuszem Domagalskim**, Filia nr 1 WBP-KK;
- 26 września 2011: spotkanie z **Janem Nowickim** promujące książkę *Droga do domu* w ramach Festiwalu „4 Pory Książki”, WBP-KK;
- 27 września 2011: spotkanie z **Jackiem Fedorowiczem** promujące książkę *Ja jako wykopalisko* w ramach Festiwalu „4 Pory Książki”, WBP-KK;
- 10 października 2011: spotkanie autorskie z **Kingą Dunin** w ramach Festiwalu Cztery Pory Książki, WBP-KK;
- 11 października 2011: spotkanie z **Magdaleną Środą** promujące książkę *Ta straszna Środa* w ramach Festiwalu Cztery Pory Książki, WBP-KK;
- 14 października 2011: spotkanie autorskie z **Andrzejem Sapkowskim** w ramach projektu Dyskusyjne Kluby Książki, WBP-KK;
- 14–16 października 2011: spotkania autorskie w ramach Festiwalu Gier i Fantastyki „Copernicon 2011” z **Anną Brzezińską, Jarosławem Błotnym, Jakubem Cwiekiem, Rafałem Dębskim, Dariuszem Domagalskim, Markiem S. Huberathem, Witoldem Jabłońskim, Aleksandrą Janusz, Jackiem L. Komudą, Krzysztofem Milczarkiem, Katarzyną Bereniką Miszczuk, Andrzejem Pilipiukiem, Magdą Prus, Krzysztofem Piskorskim, Arturem Szejterem, Robertem M. Wegnerem, Marcinem Weńnickim, Mileną Wojtowicz;**
- 17 października 2011: spotkanie autorskie z **Jackiem Hugo-Baderem** w ramach XVII Toruńskiego Festiwalu Książki, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 18 października 2011: promocja *Księgi pamiątkowej 150-lecia Muzeum Okręgowego w Toruniu 1861–2011* w ramach XVII Toruńskiego Festiwalu Książki, Muzeum Okręgowe, Ratusz Staromiejski;

- 20 października 2011: spotkanie autorskie z **Małgorzatą Szejnert** promujące książkę *Dom żółwia: Zanzibar* w ramach XVII Toruńskiego Festiwalu Książki, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 21 października 2011: spotkanie autorskie z **o. Wacławem Oszajcą** w ramach XVII Toruńskiego Festiwalu Książki, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 23 października 2011: spotkanie autorskie z **Hertą Müller**, Laureatką Nagrody Miast Partnerskich Torunia i Getyngi im. s. B. Lindego w roku 2011, Muzeum Okręgowe, Ratusz Staromiejski;
- 24 października 2011: spotkanie autorskie z **Wiesławem Myśliwskim** w ramach XVII Toruńskiego Festiwalu Książki, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 24 października 2011: spotkanie z **Sylwią Chutnik** w ramach Festiwalu „4 Pory Książki”, WBP-KK;
- 25 października 2011: spotkanie z **Tomaszem Piątkiem** w ramach Festiwalu „4 Pory Książki”, WBP-KK;
- 7 listopada 2011: spotkanie z **Beata Tadelą** promujące książkę *Pokolenie '89, czyli dzieci PRL-u w wolnej Polsce* w ramach Festiwalu „4 Pory Książki”, Wyższa Szkoła Bankowa;
- 8 listopada 2011: spotkanie z **Dariuszem Michalskim** promujące książkę *Kalina Jędrusik* w ramach Festiwalu „4 Pory Książki”, WBP-KK;
- 8 listopada 2011: spotkanie autorskie z **Agatą Krzyżanowską**, Filia nr 14 WBP-KK;
- 13 listopada 2011: spotkanie autorskie z **Manuelą Gretkowską** w ramach Międzynarodowego Festiwalu Gwiazd Forte Piano, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 22 listopada 2011: spotkanie autorskie z niemiecką poetką **Marlen Pelny**, Katedra Filologii Germańskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Collegium Humanisticum;
- 12 grudnia 2011: promocja tomiku poetyckiego **Mariusza Olbromskiego** *Symfonia lwowska* w ramach poetycko-muzycznego spotkania „Literackie Ścieżki Pamięci”, Centrum Kultury Dwór Artusa;
- 13 grudnia 2011: spotkanie autorskie z **Marią Czubaszek** promujące książkę *Każdy szczyt ma swój Czubaszek* w ramach projektu Dyskusyjne Kluby Książki, WBP-KK.